

Kunnskapsgrunnlag

Forslag til oppvekststruktur i Færder kommune fram til 2038

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
Hvorfor endre oppvekststrukturen?	2
Helsefremmende, universell innsats for alle	2
Større enheter for mer effektiv drift og sterkere fagmiljøer	3
Lokalsamfunn	5
Færder 2030	5
Barnetallsutvikling og endringer i befolkningssammensetning.....	6
Kapasitet og oppfyllingsgrad i skolene	7
Demografiutfordringer, kommunens framtidige oppgaver, behov for endret tjenesteproduksjon	8
Bemanningsutfordringer	9
Resultater	10
Miljøhensyn.....	14

Innledning

Dette dokumentet framstiller kommuneadministrasjonens anbefalte oppvekststruktur fram til 2038 basert på det kunnskapsgrunnlag som er tilgjengelig per juli 2025.

Oppdraget med et kunnskapsgrunnlag og forslag til endret struktur for oppveksttjenestene ble gitt administrasjonen under budsjettbehandling desember 2024.

Kommunestyret behandlet i saksak til budsjett 2025 (KS 134/24) konkrete forslag til endringer i oppvekststruktur som er under innarbeiding. Kommunestyret la i tillegg til et punkt i vedtaket i KS 134/24 pkt. 4 som lyder: Ytterligere forslag til strukturendringer i økonomiplanperioden legges fram for hovedutvalg for oppvekst, kultur og levekår (OKL) til diskusjon tidlig i 2025.

Forslagene til endret struktur for oppvekstsektoren dekker perioden fra 2025 fram til 2038, altså inneværende kommuneplanperiode. Kunnskapsgrunnlaget presenteres her. Vurderinger og forslag til endringer presenteres i et eget dokument.

Færder kommune gir kommunens innbyggere mulighet til å bli hørt og inviterer derfor til å uttale seg om forslagene. Kommunens innbyggere kan uttale seg til foreslåtte forslag fram 3 måneder etter publiseringsdato. –

Det er gjennomført informasjons- og medvirkningsmøter i henhold til plan i 2024 og 2025. Se informasjonssidene [HER](#).

Hvorfor endre oppvekststrukturen?

Forslagene til endret struktur for oppveksttjenestene, kommer som følge av endret samfunnsoppdrag, endringer i barnetall, endret befolkningstetthet i de ulike skolekretsene, endret alderssammensetning og endrede økonomiske forutsetninger.

Helsefremmende, universell innsats for alle

Helhetlige plan for oppvekst ([HPO](#)) setter en retning for helsefremmende og universell innsats i barn- og unges oppvekst. Gjennom et bredt kunnskapsgrunnlag basert på forskning, statlig og lokal føring og barn og unge, foreldre og ansattes erfaringer er det definert at Færder kommune har behov for å dreie innsatsen. Helsefremmende, universell innsats for alle, samt forebyggende og tidlig innsats for de som trenger mer skal prioriteres framfor dyrere tiltak høyere opp i innsatstrappa.

For at kommunen skal nå dette målet vil det være behov for å drive oppveksttjenestene mer effektivt. Dreiningen vil kreve robuste fagmiljøer og kontinuerlig kompetanseutvikling hos ansatte som jobber med barn og unge, samt tilstrekkelig ressurser til å gjennomføre dreiningen. Det vil kreve tilstrekkelig ressurser til å prioritere høykvalitets leke- og læringsmiljøer for alle med økt tilfang av helsefremmende faktorer. Se tiltaksoversikt i helhetlig plan for oppvekst.

Større enheter for mer effektiv drift og sterkere fagmiljøer

Færder kommune har erfaring med barnehager og skoler som varierer i størrelse. Den minste barnehagen er i dag Herstadløkka barnehage med ca. 40 barn og den største er Teiehøyden barnehage med ca. 120 barn. Den minste skolen er Tjøme ungdomsskole med ca. 110 elever og den største skolen er Borgheim ungdomsskole med ca. 500 elever.

Felles for de minste enhetene er miljøer der alle kjenner alle og god oversikt. Det oppleves imidlertid krevende å dekke fravær, særlig med strammere budsjettammer. Det er vanskelig å bemanne hele dagen i barnehagene og å lykkes med tilstrekkelig tilsyn på alle skolens områder.

Små skoler har utfordringer med å dekke alle fag i skolen med kvalifiserte lærere. Barneskolen har 9 fag og ungdomstrinnet har 13 fag. Med økende rekrutteringsutfordringer blir det viktig å skape gode, robuste og profesjonelle læringsfellesskap, sammensatt av ulike profesjoner og ulike spisskompetanse, både for å sikre barnehager og skoler av høy kvalitet, men også for å sikre kommunens attraktivitet som arbeidsplass. Små enheter har større utfordringer enn større skoler når det kommer til å treffe med nødvendig kompetansesammensetning. Det vil også være vanskelig å skape aktiv og tilpasset lek og læring på ulike arenaer da det krever flere mennesker enn det de små enhetene har til rådighet.

Et eksempel på konsekvenser for en liten barnehage; For å sikre tilstrekkelig bemanning gjennom hele dagen, særlig på morgen og ettermiddag bør bemanningen i en liten barnehage ligge minimum 0,3 årsverk over norm.

Eksempler på konsekvenser for Tjøme ungdomsskole; Skolen har mer enn 30 elever på hvert trinn, 32 på 10.trinn, 40 på 8.trinn og 9.trinn er 39. Så lenge elevene er flere enn 30 på hvert trinn, deles de ofte i to klasser. Det innebærer lønnsutgifter/bemanning som om skolen hadde hatt 180 elever, men den får kun betalt for 113 som er skolens faktiske elevtall. I 2025/2026 er derfor 10.trinn slått sammen til en klasse, men med to voksne (pedagog eller fagarbeider) så langt ressursene rekker. Skolen skal ha rådgiver- og sosiallærerfunksjon, ha kontakt for elevråd, og dekke 13 ulike fag. Med totalt ca. 14 årsverk til undervisning, må fagsammensetning «treffe» optimalt for å gi kvalifisert personell i alle fag og funksjoner. Muligheten for å tilby bredde i valgfagene, fordypningsfag og språkfag blir redusert.

Det er både nasjonal og internasjonal forskning om skolestørrelse og betydning for trivsel og læring, men ikke mye. En rapport fra 2022, utarbeidet av professor Thomas Nordahl ved Høgskolen i Innlandet på oppdrag fra Hamar kommune konkluderer med følgende (direkte sitat);

Hovedkonklusjonen i denne litteraturgjennomgangen er at det er en liten sammenheng mellom skolestørrelse og elevenes læring og trivsel i skolen. Det vil si at variasjoner mellom skoler i liten grad kan forklares av skolestørrelsen alene når det er kontrollert for andre bakgrunnsvariabler og pedagogiske variabelers betydning for elevenes læring. Det er imidlertid noen mønstre i denne gjennomgangen av forskning på skolestørrelsen betydning for elevenes læringsutbytte som det er vesentlig å løfte fram, og disse mønstrene finnes i både skandinavisk og internasjonal forskning. Flere av studiene peker på en svak tendens til kurvlineære sammenhenger, det vil si at det er en svak positiv sammenheng mellom skolens størrelse og elevenes læringsutbytte opp til et visst punkt, og at det deretter blir en svak negativ sammenheng når skolene blir større. De ulike studiene peker her i litt ulike retninger, men det kan se ut til at et slikt punkt for ideell skolestørrelse ligger på mellom 500 –

700 elever for barneskoler. Samtidig er det viktig å understreke at de skolefaglige prestasjonene statistisk sett bare vil synke marginalt om skolene er større eller mindre enn dette. Gjennomgangen av forskning omkring sammenhengen mellom elevenes trivsel og mobbing og skolestørrelse viser at størrelsen på skolen har tilnærmet ingen betydning for elevenes trivsel og omfanget av mobbing. Den kurvlineære sammenhengen som det er tendenser til i studier om sammenhengen mellom skolefaglige prestasjoner og skolestørrelse finnes ikke i studier som har fokus på sammenhengen mellom skolestørrelse og elevenes trivsel og omfanget av mobbing. Størrelsen på skolen forklarer alene ikke om elevene trives eller ikke trives på skolen, selv om det er en svak tendens til at elever på småskoletrinnet trives noe dårligere på skoler med mindre enn 150 elever. Skolestørrelse alene ser heller ikke ut til å ha noen effekt på omfanget av mobbing, og innebærer at mobbing i liten grad kan knyttes til strukturelle forhold i skolen ([Nordahl-rapport-Skolestørrelse-og-sammenheng-med-elevenes-trivsel-og-læring.pdf](#)).

I det offentlige ordskiftet sies ofte at det er tryggere miljøer i små skoler, mens andre sier at det kan være negativt om tilgangen på sosiale relasjoner er begrenset. Forskningen til Nordahl viser ingen sammenheng mellom trivsel og skolestørrelse. Det vil si at elevene trives like godt eller dårlig enten de går på en liten eller stor skole. Innenfor både faglig utvikling og sosial trivsel er det ingen forskjeller tilknyttet skoletype, det vil si om elevene går på en 1. – 10. trinn skole eller på en ren barneskole eller ren ungdomsskole.

En skole med gode forutsetninger for å gi elevene den kompetansen de trenger i fremtidig arbeidsliv, er en skole som er utformet etter dagens standarder for læring, både inne og ute, med lærere som er gode på å bygge relasjoner og et trygt og godt læringsmiljø, og i tillegg har høy kompetanse i undervisningsfag. Læreren er en utrolig viktig enkeltfaktor for elevenes faglige og sosiale læring, men det er også et kollektivt orientert personale og en god skoleorganisasjon som understøtter god undervisning og et godt sosialt miljø. At elevene har innsikt i sin egen læring og at de stilles høye forventninger til, gir økt læringsutbytte og motivasjon. ([Hattie, «Visible Learning»](#))

Forskningen underbygger at det kan være utfordrende å sikre stabile lærerkrefter og forutsigbarhet i klasseinndeling på skoler med under 200 elever der elevtallet også er synkende. Det kan oppleves mer attraktivt å jobbe på større skole, bl.a. på grunn av fagmiljøene. Fagmiljøet blir bredere, og en lærer trenger ikke å undervise i fag læreren ikke har utdanning i, samtidig viser annen forskning noe høyere skåre på kollegial trivsel i små skoler enn i større.

Skal barnehager og skoler innfri sitt doble mandat, danning og utdanning, trengs økonomisk handlingsrom og bredere faglig kompetanse, og disse forutsetningene er ofte bedre i store enheter enn små enheter, sier Nordahl. Asplan Viak v/ Sollien peker på en tydelig sammenheng mellom skolestørrelse og effektivitet. Kostnader per elev blir redusert med økt skolestørrelse. De store kommunene (ASSS-samarbeidet) har beregnet at barneskolene bør være rundt 400 elever og ungdomsskolene rundt 500 elever for å sikre en så effektiv drift som mulig. Tall fra Færder kommune viser også at barneskoler med mellom 400-500 elever drives mest effektivt. Opplevelsen av å kunne være fleksible, både med hensyn på bemanning og tilbud til barn/ elever øker med økt størrelse, både i barnehage og skole i Færder. To eksempler som viser dette i praksis kan hentes fra Labakken barneskole og Borgheim ungdomsskole.

Labakken barneskole kan lettere enn andre sette av ressurser til miljøarbeid og lese- og regneveiledning.

Borgheim ungdomsskole kan lettere enn andre sette av ressurser til Borgheim Pluss, et forsterket skoletilbud med høy voksentetthet, økt struktur og forutsigbarhet, og tett oppfølging for elevene.

Mange barnehager og skoler gjør at det som ofte omtales som «laget rundt» barnet, altså PPT, forebyggende helsetjenester og barnevern får mange enheter å fordele seg på. Små stillingsbrøker til hver barnehage eller skole gir lite støtte og mye tid går bort til kjøring mellom enheter. Hjelpetjenestene forventes i nytt lovverk, å jobbe mer systemrettet enn før og trenger tid til dette. Det vil for eksempel si at andre faggrupper skal bidra til å støtte pedagoger og assistenter/ fagarbeidere slik at de kan legge supplerende fagkompetanse til grunn for sine pedagogiske valg og sin praksis.

Lokalsamfunn

I helhetlig plan for oppvekst definerer kunnskapsgrunnlaget noen viktige faktorer som bør være til stede i alle barn og unges liv. En av faktorene er å få bo i sterke, trygge, aktive lokalsamfunn. Det er viktig for tilknytning og tilhørighet, som igjen er viktig for å kjenne seg betydningsfull i fellesskapet.

Barnehager og skoler av høy kvalitet, meningsfull fritid og tidlig tverrsektoriell innsats der det er nødvendig, fungerer som sterke beskyttelsesfaktorer i barn og unges liv. Færder kommune skal ha en aktiv rolle i å støtte barn og unge i deres arbeid med å forme framtiden og vektlegger derfor å skape trygge og aktive lokalsamfunn i alle skolekretser, uavhengig av virksomhetenes størrelser.

Færder 2030

Krav til innsparinger og økonomiske resultatforbedringer i "Færder 2030" for oppveksts del, beløper seg samlet til ca. 50 mill. NOK fram til 2030. Omstillingsbehovet fram mot 2030 er for kommunen vurdert til 150 millioner kroner.

Omstillingsbehovet skyldes økende andel eldre og færre barn og unge (omtales under), men det skyldes også at økonomiske forutsetninger for dagens drift ikke er til stede. Omstillingsprosjektet Færder 2030 skal sikre Færder kommune en bærekraftig drift for fremtiden.

Ett av prosjektområdene for oppvekst er å effektivisere barnehage- og skolestruktur med ca. 15 millioner kroner som følge av strukturendringer

Hvordan dette kan gjøres utredes i dette kunnskapsgrunnlaget. Det jobbes i tillegg med en mer effektiv ressurstilodelingsmodell for barnehage og skole og behov for gjennomgang av formålsbygg i kommunen, samt med dreining i retning av mer helsefremmende innsats og sikrere tilgang til ansatte med høy kompetanse. Dagens barnehage- og skolestruktur gjør det vanskelig å få til effektiv ressursutnyttelse, det å rekruttere og beholde kvalifisert personell er krevende, og det er overkapasitet i dagens formålsbygg.

De tre siste årene har oppveksttjenestene effektivisert driften gjennom følgende store tiltak;

- Gjennomgang av bo- og avlastingstjenestene
- Reduksjon i antall ansatte og ledelse i skole og SFO, men også barnehager
- Åpning av Labakken skole til erstatning for Herstad skole og Vestskogen skole, i tillegg til mindre andre strukturelle endringer.

Å holde bemanningsnormer og sikre forsvarlig drift vil bli vanskeligere uten også å effektivisere ved hjelp av strukturendringer.

Barnetallsutvikling og endringer i befolkningssammensetning

Allerede skoleåret 25/26 får kommunale skoler trolig om lag 50-65 færre elever enn i skoleåret 24/25 og redusert elevtall alene utgjør, etter dagens beregninger, 7-8 mill.kr. i reduserte overføringer fra staten.

Barnetallsreduksjonen fordeler seg ulikt fra skolekrets til skolekrets. Mens skolekretsene Oserød og Teie skole har hatt en moderat vekst på 4,8 % og 6,2 %, har det vært en kraftig nedgang i Lindhøy skolekrets på 27 %, mens Brattås har hatt en nedgang på 8,2 %.

Det er mulig å påvirke barnetallsutviklingen spesielt gjennom økt boligproduksjon, men også gjennom andre tiltak som øker attraktiviteten for barnefamilier.

Statistisk Sentralbyrå (SSB) sitt hovedalternativ for framskrivninger viser en ytterligere nedgang for aldersgruppen 0 til 18 år fram til 2038 på 9 %, det gir en nedgang på over 500 personer i denne aldersgruppen i 2038.

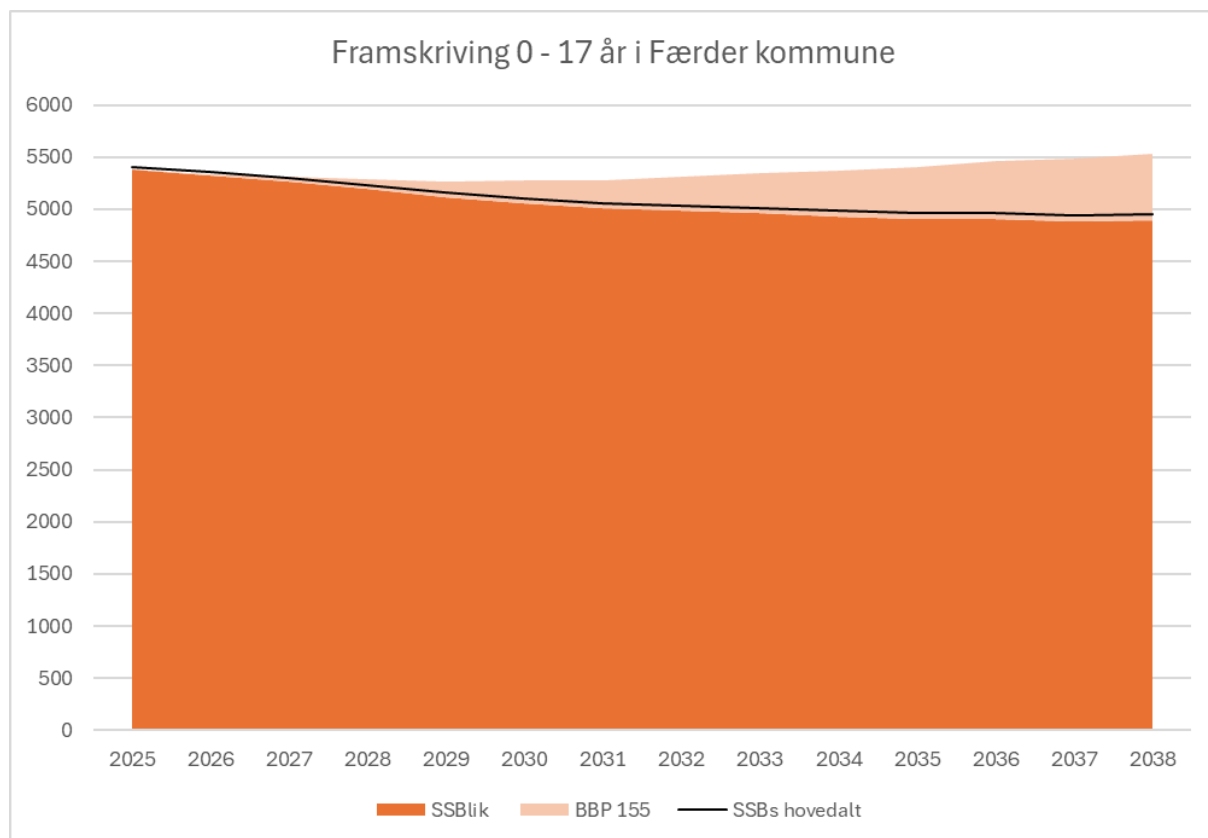
For å kunne gå ned på den enkelte skolekrets har det vært behov for å bruke analyseverktøyet Kompas, for å lage framskrivninger. Modellen er forskjellig fra SSBs, men gir bare mindre utslag. Med samme totale befolkningsveksten i de to modellene vil Kompas-framskrivingen gi 62 færre personer i alderen 0 til 18 år i 2038, enn SSBs hovedalternativ. Det vil si en marginal forskjell på litt over 1 %, på 12 år. Bakgrunnsdataene og forutsetningene er mer eller mindre de samme, så forskjellen kan forklares med modellforskjeller. Det er ikke noe grunnlag for å si at den ene modellen er bedre enn den andre på kommunalt nivå.

Det er viktig å påpeke at det er stor usikkerhet i all framskriving, og at denne usikkerheten øker jo lenger fremover i tid man framskriver og jo lavere ned på geografisk nivå man kommer. Denne usikkerheten må det tas høyde for i videre planlegging av kommunale tjenester.

Det er laget to scenarier for befolkningsutvikling med bruk av Kompas. Til disse scenariene er det laget spesifikke boligbyggeprogram som framskriver en boligbygging med detaljerte eiendommer, antall boliger og tid for innflytting. Det første forslaget legger SSBs hovedalternativ til grunn, med samme årlig vekst fram til 2038, som tilsier omtrent en boligbygging på 115 boliger (netto) i året. Det andre scenariet legger til grunn økt boligbygging på til sammen 155 boliger (netto) i året, som igjen tilsvarer ca. 50 % økning av boligproduksjonen de siste 10 årene. Basert på kartlegging av ledige boligarealer og framtidige utviklingsområder skal begge disse scenariene kunne realiseres innenfor gjeldende kommuneplans arealdel.

Resultatene fra disse framskrivningene viser at scenariet med en boligproduksjon tilsvarende dagens boligbyggingstakt på 115 boliger ikke vil være nok for å stoppe den negative utviklingen med synkende barnetall, mens scenariet med en økt boligproduksjon på 155 nye boliger (netto), vil over tid kunne hindre videre nedgang i barnetallene i kommunen.

Mest sannsynlig vil elevtallsutviklingen i kommunen og ved den enkelte skole ligge et sted mellom de ulike framskrivningene. Først og fremst vil dette påvirkes av framtidig boligutvikling og hvor dyktig kommunen er til å tiltrekke seg nye husholdninger i etableringsfasen og barnefamilier.

På samme måte som utviklingen har vært de siste 10 årene, viser også scenariene at det er forholdsvis store utslag mellom skolekretsene. De ulike framskrivningene vil bli presentert under den enkelte skole.

Kapasitet og oppfylingsgrad i skolene

Administrasjonen estimerer at det er 900-1000 ledige elevplasser skoleåret 2025/26 ved 100% oppfylingsgrad vurdert ut fra bygningsmessige og pedagogiske forhold., altså kapasitet ut fra tilgjengelig areal og antall klasserom, og hva som vil være pedagogisk hensiktsmessig. Kapasiteten kan variere ut fra det som er oppgitt i tabellen grunnet tilbud til elever med særskilte tilrettelegginger. Det er ikke vurdert om det trengs mindre utbedringer som f.eks. garderober for å kunne håndtere oppgitt kapasitet. I alle skolebygg varierer romstørrelsene. Det vurderes at enkelte skoler kan noe høyere eller lavere kapasitet enn det som er oppgitt. Tabellen viser vurdering av kapasitet ved nåværende bruk, og en kommunal skole vil alltid kunne måtte endre noe av bruksområdet. Det er f.eks. to av skolene som har tilrettelagte arealer for elever med tilrettelegging for hørsel. To av skolene har forsterkede avdelinger som opptar mye areal. Dette er fleksibel bruk som kan justeres i fremtiden.

Oppfylingsgraden angir andelen av skoleplassene som er i bruk, og er et uttrykk for kapasitetsutnyttelse. For å ta høyde for årskullvariasjoner, skolebytter og flytting vurderes det som

hensiktsmessig å legge opp til en gjennomsnittlig oppfylling på 80–90 % på områdenivå på grunnskolen. Ved høy oppfylingsgrad kan små endringer i elevtallene medføre økt risiko for at det må settes i verk akutte, midlertidige tiltak. Det er derfor ikke ønskelig å legge opp til at elevbehovet overstiger en oppfylingsgrad på over 80–90% over en lengre periode.

Skole	Forventet elevtall 25/26	Kapasitet	Oppfylings-grad
Barneskoler			
Brattås	158	204	77,5%
Føyenland	261	350	74,6%
Labakken	463	560-590	80 %
Lindhøy	210	370-420	50-57%
Oserød	347	540-550	63-64%
Teie	430	520-550	78-83 %
Torød	123	220-230	53-56 %
Totalt barneskolene	1992	2750-2850	70-72%
Ungdomsskoler			
Borgheim	471	540	88%
Teigar	343	370	92,7%
Tjøme U	109	150-180	60,6-72,7%
Totalt ungdomsskolene	923	1060-1090	85-87%
Estimat på ca. 900-1000 ledige elevplasser 2025/26			

Demografiutfordringer, kommunens framtidige oppgaver, behov for endret tjenesteproduksjon

Det har lenge vært kjent at antallet eldre vil øke sterkt. Det vil igjen føre til sterk økning i etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester. Selv om antallet eldre over 80 år har økt jevnt og trutt siden andre verdenskrig, vil veksttakten fremover føre til utfordringer uten sidestykke for de kommunale omsorgstjenestene. Aldersgruppen 80 år og eldre økte med 40 000 personer mellom 2000 til 2020, da var det rundt 230 000 personer over 80 år i Norge. Mellom 2020 til 2040 vil denne gruppen øke med over 250 000 personer.

Parallelt med denne utviklingen, bremses veksten i tilgjengelig arbeidskraft før den stopper helt opp. For første gang i moderne tid, fra midten av 2030-tallet, vil antallet personer i yrkesaktiv alder *falle* i absolutte tall. Denne utviklingen vil forsterke seg ytterligere etter 2040. Demografiutviklingen betyr altså *både* en økning i antallet eldre *og* en reduksjon i antallet i arbeidsfør alder – samtidig.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-4/id2961552/?ch=2>

I Færder kommune antar vi at økningen i antall eldre fører til en økning i etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester, og vi antar at tilgangen på kvalifisert arbeidskraft vil synke i årene frem mot 2040.

En viktig kommunal oppgave i fremtidens oppvekstsektor vil bli å legge til rette for gode helsefremmende fellesløsninger, ruste barn og unge for fremtidens arbeidsliv og samfunnsdeltakelse og å ruste barn og unge til å ta vare på seg selv så lenge som mulig.

Færder kommune bruker mye ressurser på individuelle tiltak og tjenester, som kan gå på bekostning av gode fellesløsninger. En stor utfordring er å sørge for at ressursene også går til helsefremmende og forebyggende tiltak for alle, spesielt når det er økning i psykiske helseplager, livsstilssykdommer og en stadig eldre befolkning.

Kommunen skal legge til rette for at barn, ungdom og unge voksne skal kunne ta gode valg for egen helse og livskvalitet, og for fellesskapet. Kommunen har derfor behov for å styrke barnehage, skole og nærmiljø som viktige arenaer for å utjevne sosiale forskjeller. Helsefremmende og forebyggende tiltak skal satses på og prioriteres. Universelle tiltak skal innrettes slik at barn, ungdom og unge voksne som trenger det mest får særlig nytte av tiltakene (Proporsjonal universalisme). Sammen med fylkeskommunen og næringslivet, vil vi legge til rette for flere lærling- og arbeidsplasser, som gir ungdom og unge voksne mulighet til å delta aktivt i samfunnet. Kommunen arbeider målrettet for å fremme verdien av inkludering, deltakelse og sosialt fellesskap, og sammen med innbyggere, frivillighet og næringsliv utvikle trygge og lett tilgjengelige møteplasser og nærmiljø.

Bemanningsutfordringer

Barnehagen skal ha minst én pedagogisk leder per 7 barn under tre år og én pedagogisk leder per 14 barn over tre år. Alle de kommunale barnehagene i Færder kommune, unntatt én barnehage, oppfyller pedagognormen. Barnehagen som ikke oppfyller norm, har dispensasjon fra utdanningskravet på 40 % av en 100% pedagogstilling.

I kommunale grunnskoler i Færder kommune utføres ca. 97,6% av alle undervisningstimer av undervisningspersonale som oppfyller kompetansekravene for tilsetting jf. opplæringsloven § 17-3. Når vi ser på antall lærere som oppfyller kompetansekrav for tilsetting så er andelen 97,1%.

<https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/109/unit/8680/>

Tallene viser at Færder kommune fram til nå, ikke har hatt vesentlige bemanningsutfordringer innen oppvekst. Hovedårsaken til dette er campus Bakkenteigen, Universitetet i Sørøst-Norge, som fram til i dag har sikret god tilgang til kvalifisert personell.

Med synkende søkertall til barnehagelærerutdanning, nasjonalt og i Vestfold, er det grunn til bekymring for bemanningssituasjonen i barnehage. Det utdannes for få barnehagelærere, foreløpig tilstrekkelig antall skolelærere, men det er økende oppmerksomhet omkring lave søkertall til de laveste alderstrinnene i skolen.

For både barnehage og skole er det avgjørende med gode strategier for å rekruttere og beholde gode ansatte. Et godt oppfølgingsprogram for nyutdannede, gode praksisordninger under utdanning, universitetskommunesamarbeid og tilhørighet i robuste fagmiljøer på arbeidsplassen der man kan få veiledning av kolleger og ledere, ses på som avgjørende for å rekruttere og beholde. Større enheter takler sykefravær bedre og klarer å oppfylle kravet til bred faglig sammensetning.

Resultater

Færder kommune har høye ambisjoner på barn og unges vegne. Alle barn og unge skal i henhold til barnekonvensjonen, få mulighet til å nå sine fulle potensial. I helhetlig plan for oppvekst er visjonen; **Barn og unge har de beste muligheter til å nå sitt fulle potensial, og bli trygge, aktive og deltakende mennesker med tilhørighet i fellesskapet.** Bakgrunnen for utarbeidelse av helhetlig plan for oppvekst var at resultatene i skole ikke var tilfredsstillende. Variasjonen er for stor mellom barnehager, mellom skole og mellom avdelinger eller klasserom i/på samme barnehage eller skole. En framtidig oppvekststruktur bør ha videre kvalitetsutvikling som mål.

Denne utredningen bygger på sentrale undersøkelser for barnehage og skole. Det er også gjennomført en foreldreundersøkelse som sier noe om hva foreldre mener er viktig når de skal ha barnet sitt i barnehager og skoler i Færder kommune.

Les mer om resultatene under.

Resultater barnehage

Hvert år gjennomfører alle kommunalt eide barnehager Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse. I denne undersøkelsen vises resultater for bl.a.

- Trivsel
- Barns utvikling
- Inne- og utemiljø

Offentlige resultater for alle barnehagene finnes her [Søk - Barnehagefakta.no](https://faerder.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-a7c0ba20_2be1_41f8_be52_12e3a44028f8-1097212_1_A!d-2022264620!IsTkWT?pid=1)

Færder kommune produserer hvert år en tilstandsrapport for barnehagesektoren. Rapporten for 2024 finnes her https://faerder.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-a7c0ba20_2be1_41f8_be52_12e3a44028f8-1097212_1_A!d-2022264620!IsTkWT?pid=1

Resultater skole

Offentlige resultater fra Utdanningsdirektoratets analysebrett finnes her for alle kommunale og private skoler <https://analysebrettet.udir.no/grunnskole-nokkeltall-barneskole?FylkeFilter=&Skole%C3%A5r=&Skole=&KommuneFilter=&Tilganger=&Eierform=Alle%20eierformer>

I analysebrettet vises bl.a.:

- resultater for nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk
- elevundersøkelsen der bl.a. trivsel, elevmedvirkning, støtte fra hjem og lærere og mobbing vises
- skolebidragsindikator

Færder kommune produserer årlig en tilstandsrapport med kvalitetsvurderinger for kommunale grunnskoler. Rapporten for 2023-2024 finnes her https://faerder.kommune.no/api/presentation/v2/nye-innsyn/filer/v-a7c0ba20_2be1_41f8_be52_12e3a44028f8-864879_1_A!d-2022169455!58mcqh?pid=1

Foreldreundersøkelse om kvalitet i barnehage og skole

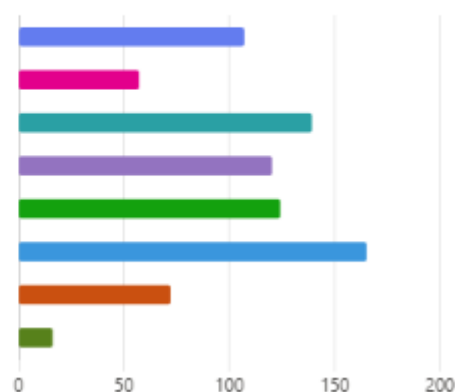
Det er gjennomført en egen spørreundersøkelse om kvalitet i barnehage og skole.

Spørreundersøkelsen viser hva foreldre mener er viktig når de skal ha barnet sitt i barnehage eller skole i Færder kommune. Undersøkelsen er utarbeidet av administrasjonen med inspirasjon fra Oslo kommune, og hovedutvalg for oppvekst, kultur og levekår har gitt innspill. I løpet av ca. to uker svarte over 800 på undersøkelsen, noe som viser stor interesse.

Tallene under viser tilhørighet til kretser og antall respondenter fordelt på krets;

1. Hvilken skolekrets er du/dere bosatt i

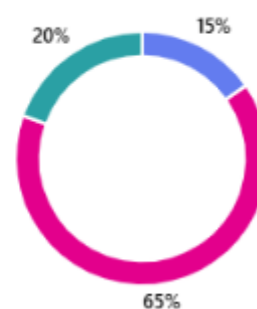
Bråttås	107
Føyenland	57
Labakken	139
Lindhøy	120
Oserød	124
Teie	165
Torød	72
Ønsker ikke å oppgi	16

Tabellen under viser fordeling mellom barnehage og skole;

2. 1. Har du/dere barn i

Barnehage	122
Skole	522
Barnehage og skole	156

Undersøkelsen gav foreldre en mulighet til å formidle hvor betydningsfullt ulike faktorer er når de skal ha barnet sitt i barnehage eller skole. 5 er høyeste score og 1 er laveste.

Om kvalitet i barnehagen	
Muligheter for fysisk aktivitet og motorisk stimulering	4,73
Nærhet til friområder, skog og mark	4,72
Muligheter for kreativ, skapende lek	4,67
Nærhet til hjemmet	4,45
Nærhet til framtidig skole	4,36
Særlig fokus på overgangen mellom barnehage og skole/ skolefritidsordning	4,33
At de ansatte har mulighet for å tilhøre godt fagmiljø med bred og høy kompetanse	4,32
Mulighet for å gå eller sykle ved levering eller henting	4,32
Gode muligheter for å tilberede og spise gode, sunne måltider	4,31
Muligheter for å lære om bærekraftig livsførsel (miljømessig, sosialt, økonomisk, ta vare på seg selv og andre)	4,29
Spennende inne- og utearealer	4,20
Barnehagen har natur-/utelivsavdeling	4,11
Muligheter for å skjerme, tilrettelegge for og jobbe med mindre grupper barn	4,07
Barnehagen legger særlig vekt på språkstimulering og matematisk forståelse	3,85
Fleksibel åpningstid	3,57
Liten barnehage	3,34
Nærhet til bibliotek og andre sentrumsfunksjoner	2,86
Mulighet for å bruke kollektivtrafikk ved levering og henting	2,71
Muligheter for utforsking og læring ved hjelp av teknologi	2,60
Stor barnehage	2,25

Resultatene fra undersøkelsen kan oppsummeres og tolkes slik: Mange foreldre i barnehage signaliserer at det er det viktigst å gi barnet muligheter for fysisk aktivitet og motorisk utvikling, samt ha barnehage med nærhet til friområder, skog og mark. Mange foreldre er opptatt av muligheter for kreativ, skapende lek. Nærhet til hjemmet og framtidig skole scorer også høyt. Færre er opptatt av kollektivtilbud, sentrumsfunksjoner, teknologi og barnehagestørrelse. Stor barnehage skårer lavere enn liten barnehage. Som forrige gang Færder kommune gjennomførte en slik undersøkelse, skårer foreldre de ansattes muligheter for et godt fagmiljø med bred og høy kompetanse høyt.

Om kvalitet i skole	
Trygt og inkluderende miljø	4,75
Gode lærere og andre ansatte (varme, gode og kompetente)	4,73
Mulighet for å gå eller sykle til skolen og trygg skolevei	4,60
Nærhet til friområder, skog og mark	4,53
Muligheter for å lære gjennom utforsking	4,48
Mulighet for uteskole og fysisk aktivitet	4,47
Gode inne- og utearealer	4,47
Skolen legger særlig vekt på de grunnleggende ferdighetene (lese, skrive, regne og utrykke seg muntlig og digitalt)	4,44
Muligheter for å lære gjennom kreativ og skapende aktivitet	4,42
Nærhet til hjemmet (lengde på skolevei)	4,42
Muligheter for å lære om bærekraftig livsførsel (miljømessig, sosialt, økonomisk, ta vare på seg selv og andre)	4,17
At de ansatte har mulighet for å tilhøre godt fagmiljø med bred og høy kompetanse	4,17
Felles aktiviteter og arrangementer på skolen	3,90
God tilgang på hjelpe- og støttetjenester (robuste fagmiljøer med helsesykepleier, PPT, spesialpedagogisk kompetanse, inkluderingsveiler)	3,85
Særlig fokus på overgangen mellom barnehage og skole/ skolefritidsordning	3,70
Liten skole (90-200 elever)	3,67
Variert og mangfoldig elevmiljø	3,50
Mellomstor skole (201-350 elever)	3,08
Muligheter for å lære ved hjelp av teknologi (nettbrett, pc, film, digitale skjermer og programmeringsutstyr)	3,03
Tradisjoner og skolehistorie	2,93
Nærhet til bibliotek og andre sentrumsfunksjoner	2,86
Stor skole (over 350 elever)	1,99

Resultatene fra undersøkelsen kan oppsummeres og tolkes slik; Mange foreldre med barn i skolen mener det er viktig at barna hører til et trygt og godt miljø at de har varme, tydelige og kompetente ansatte. Foreldre i skolen er også opptatt av innholdet i skolen med muligheter for å lære og være ute og i utforskende og aktive aktiviteter. Nærhet til hjemmet, å lære å leve bærekraftig og de ansattes muligheter for å tilhøre et godt fagmiljø skårer høyt. Lavest skårer stor skole, men foreldre i

skolen synes heller ikke så opptatt av skolestørrelse generelt, sentrumsnærhet eller skolehistorie. Innen læring ved hjelp av teknologi spriker skåren og snittet ligger lavt.

For både barnehage og skole er resultatene tatt inn i vurderingene av forslag til strukturendringer. Resultatene samsvarer godt med retningsvalg i helhetlig plan for oppvekst.

Miljøhensyn

I et klima- og miljøperspektiv er det avgjørende at skoler og barnehager plasseres sentralt i boligområder, nærmest mulig der de fleste bor. Dette reduserer omfanget av energi- og utslippsintensiv veitrafikk, fordi flere vil velge sykkel, gange og andre skånsomme transportformer når avstandene er korte. Hvis sykkel- og gangveiene i tillegg er trygge og attraktive, kan flere familier klare seg uten bil eller redusere antallet biler i husholdningen. I en kommune som Færder, hvor kun 37 % av de sysselsatte har arbeidssted innenfor kommunens grenser, og hvor en må dra nordover dersom en skal reise til øvrige arbeidssteder (SSB 03321, 2024), vil transportbehovet for foresatte som leverer eller henter øke med det dobbelte, jo lenger sør for bostedet en skole eller barnehage plasseres. Dette har både konsekvenser for familiens tidsbruk og klima- og miljøutfordringer. Konkrete lokaliteter for skoler og barnehager bør likevel alltid vurderes på bakgrunn av grundige mobilitetsanalyser. Etter hvert som kjøretøyparken elektrifiseres, vil også klimabelastningen fra veitrafikken reduseres, men utfordringer knyttet til lokal luftforurensning og belastning på nærmiljøet (f.eks. mikroplast fra bildekk og svevestøv) vil bestå. Redusert transportbehov må derfor være det bærende prinsippet i planleggingen, både av hensyn til klima, miljø, folkehelse, trafiksikkerhet og familiens tids- og ressursbruk. Andre relevante klima- og miljøhensyn ved planlegging av oppvekststruktur kan være (1) å unngå nedbygging av verdifulle eller karbonrike naturområder, f.eks. skog, (2) å velge lokaliteter som ikke er utsatt for klimarelaterte naturfarer som oversvømmelser eller skred, og (3) å planlegge for sambruk og flerfunksjonalitet for å sikre mest mulig effektiv arealbruk.

